

BİLGİ VE BİLGİ GEREKSİNİMLERİ

Dr. H. İnci ÖNAL*

I. GİRİŞ

İnsanın en büyük kaynaklarından biri bilgi, özel avantajlarından biri de bilgiyi kullanma ve özümleme yeteneğidir. Bilgi; karşılaşılan sorunların çözümünde, bilimsel çalışmalarda, günlük yaşamda ve diğer birçok alanlarda sürekli kullanılarak tüm insanlığı etkilemektedir.

Bu çalışmamız, "bilgi ve bilgi gereksinimleri"nin kütüphanecilik ve bilgi bilimlerinde taşıdığı büyük önemden kaynaklanmaktadır.

II. BİLGİ KAVRAMI

"Bilgi nedir?" sorusu insanlığı yakından ilgilendirmiş ve bu soruya cevap aramaya yöneltmiştir. Bilginin ne olduğu tam olarak belirlenmemekle birlikte, hemen hemen tüm meslekler, bilimler ve kültürlerde var olmaktadır. Günümüzde veri, bilgi - enformasyon (information) ve bilgi (knowledge) terimlerini içeren bilgi kavramı'nı konu alan "bilgi sosyolojisi, bilgi ekonomisi, bilgi politikaları, bilgi psikolojisi, bilgi teorisi, bilgi teknolojisi, bilgi yönetimi, bilgi bilimleri" gibi bilim dallarında çalışmalar yapılmaktadır.

*. Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Kütüphanecilik Bölümü Araştırma Görevlisi

Bunlara ek olarak "kütüphanecilik, dökümantasyon, arşiv çalışmaları, felsefe, müzecilik, gazetecilik, bilgisayar bilimleri, iletişim teorileri, sibernetik, matematik, linguistik, sistem teorisi, bilim tarihi ve diğer birçok bilim dalı bilgi kavramını ele alıp, değişik yönlerden incelemektedirler (Yuexiao 1988: 479).

II.1. TERMİNOLOJİK BELİRLEME

Bilgi kavramı terminolojik açıdan ele alıp irdelendiğinde, üç temel belirlemenin yapıldığı görülmektedir:

1- Bir araştırmanın, tartışmanın, muhakemenin-akıl yürütme eyleminin hareket noktası olan ana öge ve bir sonuca varabilmek için gereken ilk bilgi anlamında Latince'de "datum" yer almıştır. Bu sözcüğün İngilizce'si "data", Fransızca'sı "donnee", Almanca'sı "Daten" dir. Türkçe'ye "veri" olarak geçmiştir.

2- Biçimlendirme, şekillendirme, birşeyi simgeleme veya hayalinde canlandırma, açıklama, yorumlama, haberleşme, danışma, eğitime, öğretme, bilgi verme ve bilgi gibi değişik birçok anlamı olan "Informatio" kelimesi Latince'den gelmiştir. Eski Fransızca'da bilgi "Une information" olarak, araştırma sonuçlarını ve yasal dökümanları toplama ve sıralama süreci anlamlarında yer almıştır (Kirschenmann 1970: 18). Bu anlamda "information" terimi Latince'den ve eski Fransızca kullanımından türemiştir. İngilizce, Fransızca, Almanca ve Rusca'da "information" kullanılmaktadır. Türkçe'de bu terim genellikle "bilgi", son zamanlarda da "enformasyon" olarak kabul edilmektedir.

Çalışmamızda kullandığımız "bilgi" kelimesiyle buradaki "bilgi-enformasyon (information) "kastedilecektir.

3- Latince'de bilgi anlamında "cognitio" sözcüğü türemiştir. İngilizce'de "knowledge", Fransızca'da "connaissance", Almanca'da "Kenntnis" kullanılmaktadır. Bilgi (knowledge) kişinin çevresiyle -özneyle nesne arasındaki- ilişkisi, inanışları ve ifade ettikleri olarak düşünülmüştür. Daha geniş kapsamda incelendiğinde kanıt-

lanmış gerçekler, sözler, ifadeler bilgi (knowledge) olarak kabul edilmiştir. Bilgide (knowledge) kesinlik yoktur. Bilgiye (knowledge) ancak gözlemlerle, deneyimle elde edilen verilere dayanarak yapılan tümevarım (indüksiyonlar) yardımıyla varılır (Kemp 1976: 161).

Türkçe'de bilgi olarak kabul edilen bu terim, çalışmamızda dildeki karışıklığı önlemek amacıyla "bilgi (knowledge)" olarak geçecektir.

II.2. BİLGİNİN DEĞİŞİK ANLAMLARDA KULLANIMI

Bilgi değişik anlamlarda kullanılmaktadır. Böylesine geniş kullanımı sağlayan başlıca etmenler şunlar olmuştur:

- 1- Daha önce bilinmeyen birşey olması;
- 2- Kişilere ipucu sağlaması;
- 3- Bilinenleri etkilemesi;
- 4- Verinin nasıl yorumlanacağını göstermesi;
- 5- Kişiye ulaştığında faydalı olması;
- 6- Karar vermede kullanılması;
- 7- Belirsizliği azaltması;
- 8- Cümlelerdeki kelimelere anlam vermesi;
- 9- İfade ettiğinden daha çok değer taşıması;
- 10- Kişinin inançlarında veya beklentilerinde değişiklikler yaratmasıdır (Machlup ve Mansfield 1983: 1-2).

Yaşam boyunca bilgi, başlıca şu anlamlar dahilinde kullanılmaktadır:

- 1- Ticari Ürün Olarak Bilgi: Bir kitaba, bir belgeye, bir istatistiğe veya bir düşünceye yönelten; ticari ürün olarak düşünülen bilgi ekonomik bir değer taşır. Elde bulundurulması büyük üstünlük sağlar. "Bilgi güçtür" ilkesinin anlamı açıktır. Kişi veya kuruluş belirli bir bilgiye sahipse, başarıya ulaşır. Bilgi kişileri ve nesnelere kontrol altında tutabilmeyi sağlar.

2- Enerji Olarak Bilgi: Fiziksel varlığı veya yokluğu deneysel olarak sınanabilmesinden, herhangi bir biçimdeki enerji gibi nakledilebilmesi veya bekletilebilmesinden ötürü bilgi enerji olarak değerlendirilir.

3- İletişim Olarak Bilgi: Bilginin iletişimle eşanlamlı olduğu düşünülür. Kişi diğer biriyle iletişim kurduğunda, verilerin karşılıklı değişimi gerçekleşir. Kişi bilgi edinir. Bu nedenle, bilgi edinme iletişimin veya bilgi aktarmanın sonucudur.

4- Gerçek Olarak Bilgi: Bilgi genellikle gerçekle bir kabul edilir. Herkes doğrudan gereksinimi olmasa da olaylar ve nesnelere hakkındaki gerçekleri öğrenmek ister. Gerçekler ilgiyi artırır. Bilgi, önermelerin ve yargıların gerçeğe uygunluğunu dile getirir.

5- Veri Olarak Bilgi: Veri, anlamı olsa da olmasa da ilk anda bilgiyle eş anlamlı olarak düşünülür.

6- Bilgi (Knowledge) Olarak Bilgi: Farkına varmanın ötesinde anlama durumu olan bilgi (knowledge), olayları değerlendirme ve kendine özgü karar verme yeteneğini ifade eder. Bilmek veya düşünmek genelde bilgi olarak adlandırılır (Debons, Horne ve Cronenweth 1988: 2-3).

7- Süreç Olarak Bilgi: Bilgi, bilgi edinme sürecidir. Görülebilir, işitilebilir veya herhangi bir yolla algılanabilen sinyaller bilgi edinme sürecini başlatır. Kişinin önceki bilgileri, anlayış kabiliyeti ve benzeri unsurlar sürecin gerçekleşmesine ve gerektiğinde devamlı sürdürülmesine katkıda bulunur. İnsanlığa yönelik olarak hiçbir zaman, hiçbir yerde bu süreç bitmeyecek ve son bilgiye ulaşılmayacaktır (Buckland 1983: 95-96).

II.3. BİLGİ TANIMLARINDAKİ TARTIŞMALAR

Çeşitli sözlüklerde, değişik tanımları yapılan bilgi; bilgilendirme amacıyla biçimlendirmek, şekil vermek fiilinden türemiştir. Bilginin tanımları; öğretme, haber, bilgi (knowledge) kazanmaya yöneltme, birine bir konuyu bildirme ve bilmesini sağlama, bilgi-

lendirme, herhangi bir biçimde bilgi verme ve bunun sonucunda kişinin bilgi (knowledge)'sini etkileme anlamlarını kapsamaktadır. ¹

Bilginin veriyle olan ilişkisini ve farklılığını gören Hayes (1969: 217-219)'e göre "veri, bilginin temelini oluşturur". Bilgiyi "işlenmiş ve birleştirilmiş veriyi anlamlı bir biçime sokma" şeklinde tanımlar.

Whitemore ve Yovits (1973: 222-224) bilgiyi, karar verme durumunda, karşı karşıya bulunan belirsizliği gidermede anlam taşıyan veriler olarak tanımlar. Önemli bir karar öncesinde elde etme uğrunda çaba gösterilen bilgi, kararın sonuçları istenilen yönde değilse değersizleşir. Değer verilmediği için alınmayan bilginin kayıplara neden olduğunu anlamak oldukça üzücüdür. Bilginin herhangi bir parçası sadece karar vermede değil, bilgi edinme ve iletişimde de büyük önem taşır.

Bilgi, aynı zamanda, bilgi (knowledge) ile bağlantılıdır, fakat birbirleriyle eş anlamlı değildir. Bilgi (knowledge)'nin yapısı tam olarak bilinmemesine rağmen; "belirli iş, konu veya olayla ilgili iletişimin yapılarak değerlendirilmesidir" şeklinde tanımlanabilir. Bilgi (knowledge), bu durumda bilginin sonucudur. Bilgi (knowledge) ayıklanmış, biçimlenmiş, açıklanmış, seçilmiş ve gerektiği gibi dönüştürülmüş bilgidir (Brookes 1975: 48).

Bilgi - enformasyon bilimi konusunda çalışanlar önce bilgi tanımına fazla önem vermemişlerdir. 1959 - 1971 Yılları arasında bu konudaki çeşitli tanımların yapıldığı 39 çalışmayı karşılaştırmalı olarak inceleyen Wellisch (1972: 157-187), bu çalışmalardan sadece sekizinde bilginin ne anlam taşıdığı gerekli görülerek tanımlandığını belirtmiştir. Bunların da tümünde ortak tanımlamaya ve ortak unsurlara karar verilememiştir.

Journal of the American Society of Information Science, bilgi-enformasyon bilimi konusunda çalışan bilim adamlarının yaptık-

(1) Genellikle sözlükler bilgiyi sayılan ortak anlamlarıyla tanımlamaktadırlar. Bu sözlüklerden bazıları şunlardır: *A.L.A. Glossary of Library and Information Science* (1980); *Oxford Ansiklopedik Sözlük* (1990); *Redhouse Sözlüğü: İngilizce - Türkçe* (1988); *Türkçe Sözlük* (1988)

ları çalışmalara yer veren en önemli mesleki yayınlardan biridir. 1979-1986 Yılları arasında bu yayında bilgi - enformasyon bilimine ait 49 konuda 341 araştırma yapılmıştır. Bunlar arasında 40 adet araştırmayla üzerinde en fazla çalışılan konu bilginin yapısı, tanımı ve bilgi kavramı olmuştur (Debons, Horne ve Cronenweth 1988:12-13).

Görüldüğü üzere bilgi-enformasyon biliminde bilgi tanımına yönelik çalışmalar 70'li yıllardan sonra artış göstermiştir.

Bilgiyi konu alan tüm bilimlerde, bilgi tanımlanırken kaçınılmaz şekilde bazı yanlışlıklar yapılmıştır. Bunlardan biri; bilginin en genel ve öz biçimde yapısı, görevleri ele alınırken sadece felsefi yönünün üzerinde durulmasıdır. Diğerleri ise, bilim dallarıyla ilgisinden ötürü tüm bilimleri birleştirecek şekilde tanımlamaya gidilmesidir (Yuexiao 1988:484).

Bilgi kavramı içinde bilginin ontolojik özellikleri ve henüz evrensel olarak tanımlanmaması nedenleriyle günlük hayatta çok kullanılmaması gerektiğini savunanlar da vardır (Fox 1983: 43).

Kütüphanecilik ve bilgi-enformasyon bilimlerinde araştırmacılar kendi çalışma amaçlarına uygun biçimde değişik tanımlar yapmışlardır. Faibisoff ve Ely (1976:3) aktif ve kullanılmaya hazır niteliğinden hareketle bilgiyi "anlam bütünlüğü taşıyan sembol veya semboller grubu" şeklinde tanımlamıştır. Taşıdığı anlam ve değer yargılarına göre aynı sembol veya semboller grubu kişiden kişiye farklı anlamları ifade edebilir.

Terminolojiyi inceleyerek bulduğu yirmi tanımı değerlendiren Trauth (1978:4), bilginin anlamını dört grup halinde sınıflandırmıştır. Buna göre bilgi: Hareket halindedir; kaynaktan hedefe olduğu gibi vericiyle alıcı arasındaki süreçtir; karar verme veya problem çözmeye benzer şekilde dinamik süreç içinde ulaşmak istenilendir; gerçek veya veridir.

Yapısındaki karışıklık ve belirsizlik nedeniyle bilgiyi tanımlamanın zor olduğu; ancak bilgi kavramının analizlenmesiyle ve sonuçların incelenmesiyle belirli bir yere ulaşılabileceği ortaya çıkmıştır (Goffman 1970: 591).

II.4. BİLGİ KAVRAMININ ANALİZİ

Veri (data), bilgi (information), bilgi (knowledge) ve akıl birbirlerinden kesin sınırlarla ayrılamayan, biri diğerinin sonucu olacak şekilde gözlenmektedir.

Bilgi kavramının analizi "Şekil 1"de gösterilmiştir. Buna göre dünyadaki durum veya şartların değişmesiyle olay meydana gelir. Olayın ifade edilmesi için sayılar, harfler, işaretler, şekiller ve benzerlerinden oluşan çeşitli semboller icat edilmiştir. Kurallar ve formüller kullanılarak semboller düzenlenir, veri veya veriler hazırlanır. Hem sayı sistemi, hem de lisan bu şekilde hazırlanmıştır.

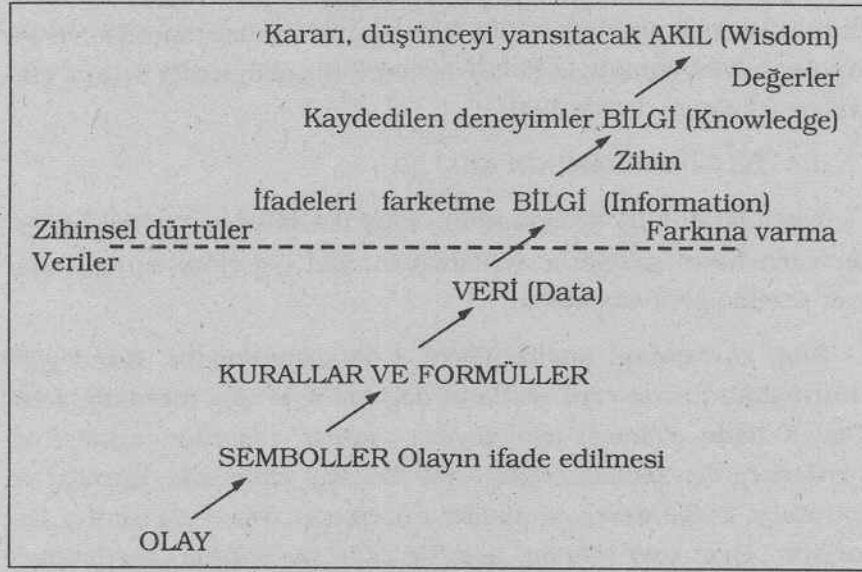
Duyuların uyarılmasıyla veriler algılanır, olaylar hakkındaki verilerin farkına varılır. Bu noktada bilgi kazanılmıştır. Bilgiye çeşitli şekillerde karşılık verilir; bellekte saklanır veya bir parça kağıda kaydedilir.

Anlaşılan, gerektiğinde kullanılabilen, zihinde saklanılabilen bilgi (knowledge)'dir. Bilgi (knowledge) düşünmenin, belleğin, dünyayı izleme yolunun parçası olup, gerektiğinde kitap veya herhangi bir fiziksel forma dönüştürülebilir.

Son olarak tüm kararları ve değerleri kapsayan akıl meydana gelir. Bilgi edinmekle ortaya çıkan ürün akıldır.

Bilgi kavramının analizi hiyerarşik olarak belirtilen sıra dahilinde gerçekleşmektedir (Debons, Horne ve Cronenweth 1988:4-7).

Şekil 1: Bilgi Kavramının Analizi

(Debons, Horne ve Cronenweth 1988 : 5)

II.5. TANIMLAR

Bilgi kavramının analizinden yararlanarak, aşağıdaki temel tanımlar yapılmaktadır.

Veri (Data): Olayları ve buldukları durumları göstermek için kullanılan; belirli kurallara, yöntemlere göre düzenlenen; harfler, sayılar, şekiller grafikler ve benzeri sembollerdir.

Bilgi (Information): Herhangi bir fiziksel form dahilinde hazırlanan verinin zihinsel olarak algılanmasıdır. Bu durum bilgi edinme sürecine imkan tanır.

Bilgi (Knowledge): Algılamının ötesinde zihinsel durumdur. Anlama ve hayatta karşılaşılan olaylarla anlayışın gelişmesi, deneyimlerin kaydedilmesidir. Bilgi (knowledge) aynı zamanda; kazanılmış deneyimlerin kitap, rapor gibi herhangi bir fiziksel forma dönüştürülmesine olanak tanır.

Akıllı (Wisdom): Kültür veya toplum tarafından kabul edilen belirli kriter veya değerler çerçevesinde, kararları-düşünceleri yansıtacak biçimde bilgi (knowledge)'nin uygulanmasıdır (Debons, Horne ve Cronenweth 1988:8).

II.6. BİLGİ TÜRLERİ

Bilgi kavramı içinde yer alan veri, bilgi ve bilgi (knowledge) çeşitli dönemlerde, değişik düşünce akımlarına, çalışma alanlarına veya çok çeşitli nedenlere göre türlere ayrılmıştır.

Kütüphanecilik ve bilgi - enformasyon bilimleri ile ilgili olarak bilgi kavramı bireysel ve toplumsal bilgi olmak üzere iki genel gruba ayrılmıştır:

Bireysel bilgi kişinin düşüncelerinde yer alan, sadece onun tarafından bilinen ve bu kişiye soru sorularak elde edilen bilgidir. Toplumsal bilgi, toplumun bir bütün olarak sahip olduğu, toplumun bilgi kaynaklarında yer alan ve tüm bireylerin eşit ve serbest olarak kullanabilecekleri bilgi türüdür. Bu iki tür bilgi birbirlerinden bağımsız olmamakla birlikte, aralarındaki en önemli ayrılık bilgiye erişimden kaynaklanmaktadır. Bireysel bilgi kaydedilerek toplumsal bilgiye dönüştürülebilir. Toplumsal bilgi çeşitli biçimlerde kullanılarak bireysel bilgiye çevrilebilir (Kemp 1976: 28).

Toplumsal bilgi, daima bireyler tarafından kazanılan bilgiden büyüktür. Tarih boyunca birçok nesil ve bir arada yaşayan insanlar, bireylerin elde edebileceklerinden daha fazla bilgi üretmişlerdir. Bu bilgi, toplum tarafından ilk planda birçok insanın hafızalarına yayılarak; ikinci planda da yazıyla sürekli kaydedilerek depo edilmiştir. Bu anlamda her türlü kitap, kayıt ve belge toplumda kazanılan bilgiye fiziksel depo olarak hizmet etmiştir. Örneğin, hiç kimse bütün telefon numaralarını veya bilimin yaptığı bütün buluşları bilemeyebilir. Ancak bu konudaki toplu bilgi, çeşitli kurumlar yoluyla kazanılabilir. Bireysel bilgiye dönüşebilir. Toplumda, daima bireylerin katkıda bulunabileceği ve ondan bir-

şeyler öğrenebileceği toplumsal bilgi birikimi vardır (Cornforth 1975 : 145-147).

III. BİLGİ GEREKSİNİMLERİ KAVRAMI

Yaşayan her türlü organizmanın yaşamını sürdürmesi ve gelişmesi için tatmin edici biçimde karşılanması gereken temel gereksinimleri vardır. İnsan ise, yaşamını sürdürebilmek için, bilgiye hayati önemde gereksinim duyar (Frants ve Brush 1988: 86). Bilgiye duyulan gereksinim; istek, talep, yararlanma veya şartlılığın ötesinde mutlaka gerçekleşmesi gereken beklentidir (Line 1974:87). Bilgi gereksinimleri; hava, su, yiyecek ve barınaktan sonra insanın beşinci gereksinimi olarak kabul edilmektedir (Kemp 1976:101).

Taylor (1968:178-194) bilgi gereksinimlerinin oluşmasını sağlayan dört gereksinimi şu şekilde belirtmiştir:

- 1- Bilinçli veya bilinçsiz olarak bilgiye gereksinim duymayla oluşan "var olan ancak belirtilmeyen gereksinim";
- 2- "Bilinçli gereksinim";
- 3- Sorunun açıkça tanımlandığı "biçimlenmiş gereksinim";
- 4- Yeniden düzenlenerek, kaynaklardan elde edilebilir hale getirilen "uzlaştırılmış gereksinim" dir.

Dinamik yapısı ve karşılanır karşılanmaz yeni bilgi gereksinimlerinin ortaya çıkmasından ötürü; psikologlar tarafından bilgi gereksinimleri "hoşnutsuzluk" veya "hastalık" hali olarak düşünülmüştür (Frants ve Brush 1988:87).

Bilgi gereksinimlerine yönelik tanımlar şu şekilde yapılmıştır:

Kişinin; çevresindeki olayların ve başarmak istediklerinin, şimdiki düzeyine uymadığını farkederek önlem almaya yönelmesidir (Line 1981:80).

Genelde yaşamla, özelde işle veya kişesel durumlarla ilgili olarak bilinmeyenlerin ortaya çıkarılması ve nelerin bilinmediğinin tanımlanmasıdır (Krikelas 1983: 6).

Geçerli veya içten gelen sebeplerle bilgiyi elde etme amacına katkıda bulunan koşuldur (Derr 1983:276).

Kararsızlığın nedenini belirleme, güç durumdaki kişinin ilerlemesine engel olanı tanımlama veya kişinin aldığı mesajlarla etkisizliğini algılamasıdır (Rohde 1986:53).

Kişiyi etkileyen çeşitli durumların davranışa ya da soruya çevrilmesiyle bilgi gereksinimleri ortaya çıkmaktadır. Genelde iki tür bilgi gereksinimleri olduğu kabul edilmektedir. Bunlardan ilki; konu sınırları açıkça tanımlanabilen, tam olarak sorulabilen ve yanıt alınabilen, yanıtlanınca ortadan kalkan "somut bilgi gereksinimleri"dir. Diğeri; konu sınırları belirlenmemiş, tam olarak ifade edilemeyen, karşılanamayan ve uzun müddet sürebilen "soruna yönelik bilgi gereksinimleri"dir (Frants ve Brush 1988: 86-91).

Bilgi gereksinimlerini karşılamaya yönelik çalışmalarda en önemli sorun; kişilerin isteklerini, kullandıklarını bilmelerine rağmen, neye gereksinim duyduklarını bilmemeleri veya belirtmemeleridir (Faibisoff ve Ely 1976:3).

III.1. BİLGİ GEREKSİNİMLERİNİN KARŞILANMASI

Bilgi gereksinimleri: Kişinin isteğine, görevine, bilgi ve tecrübe düzeyine, ilgi alanına, ilgi alanının genişliğine, alanın niteliğine ve değişik birçok özelliğe bağlıdır. Bilgi gereksinimlerini ve bilgi gereksinimlerinin karşılanmasıyla ilgili araştırmaları inceleyen Faibisoff ve Ely (1976: 9-11), bilgi gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik şu genellemeleri yapmışlardır:

- 1- Kişiler en kolaylıkla elde edebilecekleri bilgiyi arama eğilimindedirler;
- 2- Kişiler bilgi ararken alıştıkları yöntemleri izlerler;
- 3- Toplumlar bilgi kaynaklarını ve onların kullanımını tamamen bilemezler;
- 4- Yüzyüze iletişim en önemli bilgi kaynağıdır;

- 5- Değişik kişiler, değişik bilgi kaynağı kullanırlar;
- 6- Gereksinim duyulan bilginin yapısı ve kapsamı konudan konuya ve gruptan gruba değişir;
- 7- Kişilere gereken bilgi miktarı çeşitlilik gösterir;
- 8- Bilgi miktarı kişinin kullanabileceğinden çok fazladır;
- 9- Kişinin bilgi gereksinimleri mesleğinin değişik aşamalarında ve tasarılarındaki değişikliklerle farklılık gösterir;
- 10- Resmi veya gayri resmi kaynaklardaki yetersizlikler bilgiye erişmeden, bilginin kaybına neden olur;
- 11- Bilgi erişim hizmetlerinde sık sık eksiklikler oluşur;
- 12- Bilgi miktarı ve kalitesi arasında genellikle ters orantı vardır;
- 13- Bilgiye kolaylıkla erişim için planlama yapılmalıdır;
- 14- Bilgi gereksinim duyulduğunda, zamanında, ve tam olarak sağlanmalıdır.

IV. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

İnsanın tarih boyunca bilgi gereksinimlerini karşılaması iki değişik yolla gerçekleşmiştir. İlk yol; insan tarafından oluşturulan bilgi kümesi arasından, gereksinim duyulan bilgiyi bulmaya çalışmaktır. İkincisi, bilginin bizzat üretilmesidir. İlk yol bilgi arama yöntemlerine, ikinci yol bilimlerin gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Genellikle karar verme, yönetim, araştırma, öğretme, öğrenme ve yaşamla ilgili çeşitli amaçlarla bilgiye gereksinim duyulmakta ve kullanılmaktadır. Bilgi gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik herkes için geçerli bir bilgi sisteminin (yapısının) kurulamayacağı ortaya çıkmıştır. Her meslek grubu, bilim dalı, belirli yaş grupları ve benzeri gruplamalar için bilgi gereksinimleri, bilgi arama davranışı ve bilgi sistemi farklıdır. Bunlara göre, çeşitli

gruplara yönelik ülke çapında araştırmalar yapıldıktan sonra, ortak unsurlar çerçevesinde bilgi gereksinimlerini karşılamaya yönelik bilgi sistemleri oluşturmak mümkündür.

Kurulan bilgi sistemleri, kişilerin gereksinim duydukları bilgiye erişmelerine ve etkin kullanımlarına olanak sağlamalıdır. Artan bilgiyle sistem genişletilmeli, kişilere zamanında, yeterince bilgi verilmeli; sistem hizmet verilen grubun gereksinimlerine daima uygun tutulmalı ve verilmekte olan hizmetler kadar, gelecek için de planlamalar yapılmalıdır. Kişiler; yaşamlarının tüm evrelerinde bilgiye gereksinim duyduklarında, bunun karşılanması gerektiğine inandırılmalıdırlar. Bilgi gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik bilginin mevcut olduğu ve bilgi sistemlerinde bulunabileceği veya bilginin üretilebileceği kişilere "mutlaka" öğretilmelidir.

KAYNAKÇA

A.L.A. *Glossary of Library and Information Science*. Chicago: American Library Association, 1980.

BROOKES, B.C. "The Fundamental Problems of Information Science." V.HORSNELL (Ed.). *Informatics*. London: Aslib, 1975.

BUCKLAND, Michael Keeble. *Library Services in Theory and Context*. New York: Pergamon Press, 1983.

CORNFORTH, Maurice. *Bilgi Teorisi*. (Çev. H. Selman), İstanbul: Maya Yayınları, 1975.

DEBONS, A., E. HORNE ve S. CRONENWETH. *Information Science: An Integrated View*. Boston: G.K. Hall Co., 1988.

DERR, Richard .L. "A Conceptual Analysis of Information Need." *Information Processing and Management*, XIX, 5, 1983: 273-278.

FAIBISOFF, S.G. ve D.P. ELY. "Information and Information Needs." *Information Reports and Bibliographies*, V, 5, 1976:2-16.

- FOX, C.J. *Information and Misinformation: An Investigation of the Notion of Information, Misinformation, Informing and Misinforming*. London: Greenwood Press, 1983.
- FRANTS, V.I. ve C.B. BRUSH. "The Need for Information and Some Aspects of Information Retrieval Systems Construction". *Journal of the American Society for Information Science*, XXXIX, 2, 1988:86-91.
- GOFFMAN, William. "Information Science: Discipline or Disappearance." *Aslib Proceedings*, XXII, 12, 1970: 589-596.
- HAYES, Robert M. "Information Science in Librarianship." *Libri*, XIX, 3, 1969: 216-236.
- KEMP, D. Alasdair. *The Nature of Knowledge*. London: Clive Bingley, 1976.
- KIRSCHENMANN, Peter Paul. *Information and Reflection*. (Çev. T.J. Blakeley), Dordrecht: D. Reidel, 1970.
- KRIKELAS, J. "Information - Seeking Behaviour: Patterns and Concepts" *Drexel Library Quarterly*, XIX, Spring, 1983:5-20.
- LINE, M.B. "Draft Definitions." *Aslib Proceedings*, XXVI, 2, 1974:87.
- LINE, M.B. "Ignoring the User." *The Nationwide Provision and Use Of Information*. London: The Library Association, 1981: 80-88.
- MACHLUP, F.(Ed.) ve U. MANSFIELD (Ed.) *The Study of Information: Interdisciplinary Messages*. New York: John Wiley and Sons, 1983.
- Oxford Ansiklopedik Sözlük*. İstanbul: Yılmaz Yayınları, 1990.
- Redhouse Sözlüğü. İngilizce- Türkçe*. İstanbul: Redhouse, 1988.
- ROHDE, Nancy Freeman. "Information Needs." W. SIMONTON (Ed.). *Advances in Librarianship*. Orlando: Academic Press, 1986: 49 -73.

- TAYLOR, Robert S. "Question - Negotiation and Information Seeking in Libraries." *College and Research Libraries*, XXIX, May, 1968: 178 -194.
- TRAUTH, Eileen More. *A Study of Some of the Terms Relevant to the Field of Information Science*. Pittsburgh: University of Pittsburgh, 1978.
- Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988.
- WELLISCH, Hans. "From Information Science to Informatics: A Terminological Investigation." *Journal of Librarianship*, IV, 3, 1972: 157 -187.
- WHITEMORE, B.J. ve M.C. YOVITS. "A Generalized Conceptual Development for the Analysis and Flow of Information." *Journal of the American Society for Information Science*, XXIV, 3; 1973: 221-231.
- YUEXIAO, Zhang. "Definitions and Sciences of Information." *Information Processing and Management*, XXIV, 4, 1988: 479 - 491.